

You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Wileńscy mistrzowie Profesora Zbigniewa Jerzego Nowaka

Author: Stefan Zabierowski

Citation style: Zabierowski Stefan. (2019). Wileńscy mistrzowie Profesora Zbigniewa Jerzego Nowaka. W: K. Heska-Kwaśniewicz, J. Januszewska-Jurkiewicz, E. Żurawska (red), "Między Śląskiem a Wileńszczyzną" (S. 308-309). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja.

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

STEFAN ZABIEROWSKI
Uniwersytet Śląski

Wileńscy mistrzowie Profesora Zbigniewa Jerzego Nowaka

Nawiązując do referatu dr Lucyny Sadzikowskiej, chciałbym dodać kilka szczegółów, które wydają się ważne. I tak przy biogramie prof. Andrzeja Kunisza należałoby przypomnieć, że ten wybitny historyk starożytności był członkiem-korespondentem Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie.

Chciałbym dodać również garść informacji o profesorze Zbigniewie Jerzym Nowaku. Jak wynika z biogramu opracowanego przez prof. Krystynę Heską-Kwaśniewicz, Zbigniew Jerzy Nowak przed wybuchem wojny w roku 1939 zdążył zaliczyć dwa lata polonistyki na Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie. Był wówczas słuchaczem wielu wybitnych uczonych, którzy – moim zdaniem – zasługują na większą uwagę. I tak zajęcia z historii literatury prowadzili w Wilnie dwaj znakomici profesorowie, którzy reprezentowali skrajnie odmienne opcje metodologiczne. Byli to Manfred Kridl (1882–1957) oraz Konrad Górski (1895–1990). Pierwszy z nich był twórcą polskiej odmiany formalizmu, a swój nowatorski program naukowy przedstawił w książce *Wstęp do badań nad dziełem literackim* (1936). Kridl wykształcił w Wilnie całą grupę naukowców, wśród nich między innymi profesorów polonistyki na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim – Irenę Sławińską i Czesława Zgorzelskiego. Konrad Górski reprezentował całkiem odmienną orientację metodologiczną, a polemikę z poglądami Kridla zamieścił w – wydanej już po wojnie – książce *Poezja jako wyraz* (1946).

Zderzenie tak różnych uczonych z pewnością miało istotny wpływ na kształtowanie się poglądów naukowych Nowaka. Z przedstawicieli innych dziedzin wymienić należy historyka, znakomitego specjalistę od dziejów Wielkiego Księstwa Litewskiego, barwną, owianą anegdotami, postać profesora Stanisława Kościałkowskiego (1881–1960). Postać dzisiaj raczej zapomniana, ponieważ po wojnie nie wrócił do kraju i resztę życia spędził na emigracji. Warto tu przypo-

mnąć, że uczniami Kościałkowskiego byli dwaj znani powieściopisarze i eseści historyczni – Antoni Gołubiew i Paweł Jasienica. Przedstawicielami filozofii byli na uczelni wileńskiej Henryk Elzenberg (1887–1967) i Tadeusz Czeżowski (1889–1981). Poglądy Elzenberga były swoistą syntezą estetyki i etyki. Myśliciel ten wywarł znaczący wpływ na twórczość Zbigniewa Herberta.

Z profesorów wileńskich okresu międzywojnia na szczególną uwagę zasługuje Marian Zdziechowski (1861–1938). Ten wybitny uczyony, sławista, komparatysta i historyk idei wywarł ogromny wpływ na kształtowanie się poglądów wileńskich poetów-katastrofistów z Czesławem Miłoszem na czele. Warto w tym miejscu przypomnieć, że na pogrzebie Zdziechowskiego właśnie w imieniu studentów przemawiał Zbigniew Jerzy Nowak.

Ale Wilno to przede wszystkim Romantyzm i Mickiewicz. Jakie inspiracje w tym zakresie czerpał młody student najlepiej poinformuje prof. Marek Piechota, redaktor cennego tomu *Warsztat badawczy Profesora Zbigniewa Jerzego Nowaka* (2004).